

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MIGRACIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2024 m. gruodžio 12 d. Nr. 4D-2024/1-1139
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. spalio 23 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas, MD) pareigūnų veiksmų vilkinant prašymo dėl leidimo gyventi Lietuvoje išdavimo nagrinėjimą (toliau – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „Migracijos departamentas prie LR VRM nurodė man užpildyti anketą-klausimyną, kuriame turėjau nurodyti savo visas darbovietes, taip pat pateikti savo asmeninį požiūrį į Rusiją ir Baltarusiją bei kitus klausimus. Pirmąją tokią anketą užpildžiau 2024-04-08.“ (Šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Paskui, savo MIGRIS paskyroje gavau dar kelis kartus Migracijos departamento prie LR VRM nurodymus dar kartą užpildyti anketą, pateikti detalius paaiškinimus. Galiausiai, teko atsakinėti ir pateikti savo asmeninį požiūrį, bei pildyti anketą fiziškai Migracijos departamento prie LR VRM skyriuje. Paskutinę tokią anketą pildžiau 2024-05-03.“

2.3. „Nuo to laiko iki šiol laikiu Migracijos departamento prie LR VRM atsakymo dėl mano prašymo išduoti leidimą gyventi.“

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2024 m. spalio 31 d. raštu Nr. 4D-2024/1-1139/3D-2115 kreipėsi į MD, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

MD 2024 m. lapkričio 22 d. atsakymu Nr. 10K-10417 Seimo kontrolierę informavo:

4.1. „Ukrainos piliečio X prašymas išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) priimtas 2024 m. vasario 14 d., Migracijos departamento Kauno skyriuje.“

4.2. „X prašė išduoti leidimą gyventi laikinosios apsaugos pagrindu, kaip asmuo, pasitraukęs iš Ukrainos dėl Rusijos karinės agresijos. Nustačius, kad prasidėjus karui X

gyveno Rusijoje, 2024 m. balandžio 8 d. per Lietuvos migracijos informacinę sistemą [...] [toliau tekste ir citatose – MIGRIS) kreiptasi į jį su prašymu užpildyti klausimyną bei pateikti išsamius paaiškinimus į pateiktus papildomus klausimus. 2024 m. balandžio 10 d. X per MIGRIS pateikė užpildytą klausimyną, tačiau neatsakė į papildomus klausimus. Atsižvelgus į tai, Migracijos departamentas dar keletą kartų kreipėsi į užsieniečių dėl informacijos pateikimo [...]. Pažymėtina, kad informaciją buvo prašoma pateikti per MIGRIS komunikaciją, tačiau užsienietis, be visa ko, 2024 m. balandžio 30 d. atvyko į Migracijos departamento Kauno skyrių, kur pateikė paaiškinimą dėl užduotų klausimų, taip pat informaciją patikslino ir 2024 m. gegužės 3 d. per MIGRIS.“

4.3. „Priėmus X prašymą dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo, 2024 m. vasario 15 d. buvo suformuoti paklausimai kompetentingoms institucijoms, į kuriuos atsakymai gauti tą patį mėnesį. Taip pat, kaip nurodyta 4.2. punkte, vyko susirašinėjimas su užsieniečiu dėl papildomos informacijos, reikalingos sprendimo priėmimui, pateikimo.“

4.4. „Gavus užsieniečio paaiškinimus dėl papildomai jam užduotų klausimų, Migracijos departamentas įvertino surinktų duomenų visumą ir 2024 m. lapkričio 13 d. priėmė sprendimą atsisakyti X išduoti leidimą laikinai gyventi. Apie priimtą sprendimą užsienietis informuotas per MIGRIS.“

4.5. „2024 m. lapkričio 19 d. X atvyko į Migracijos departamento Kauno skyrių dėl teisinės padėties nustatymo, kur įvertinta, kad jis yra Lietuvos Respublikoje laikotarpį, viršijantį užsieniečiams nustatytą buvimo laiką. Atsižvelgus į tai, priimtas sprendimas grąžinti X į užsienio valstybę, t. y. įpareigoti savanoriškai išvykti į užsienio valstybę per 30 dienų nuo sprendimo įteikimo dienos (iki 2024 m. gruodžio 19 d.). Valstybė, į kurią įpareigota savanoriškai išvykti, – Ukraina.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. *Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas):*

4 straipsnio „Užsieniečių buvimo, gyvenimo Lietuvos Respublikoje ir vykimo per Lietuvos Respublikos teritoriją kontrolė“:

4 dalis – „Užsieniečio keliamos grėsmės valstybės saugumui vertinimą atlieka Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, o grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei – policija arba Valstybės sienos apsaugos tarnyba.“

5 dalis – „Migracijos departamentas, gavęs užsieniečio prašymą išduoti jam leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas gyventi), sprenddamas dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje ar laikinosios apsaugos užsieniečiui suteikimo, privalo gauti šio straipsnio 4 dalyje nurodytų institucijų įvertinimą, ar nėra šio straipsnio 4 dalyje nurodytų grėsmių valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei. Leidimas gyventi užsieniečiui išduodamas tik gavus šių institucijų išvadas, kad užsienietis nekelia grėsmės valstybės saugumui ir viešajai tvarkai ar visuomenei. Prieglobstis Lietuvos Respublikoje ar laikinoji apsauga užsieniečiui suteikiami tik gavus išvadą, kad šis užsienietis nekelia grėsmės valstybės saugumui, ir išvadą, kad užsienietis, kuriam šio Įstatymo nustatyta tvarka suteikiama papildoma apsauga, nekelia grėsmės visuomenei, o užsienietis, kuriam suteikiamas pabėgėlio statusas arba laikinoji apsauga, nėra įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas kaltu dėl labai sunkaus nusikaltimo padarymo ir nekelia grėsmės visuomenei. Šioje dalyje nurodytos išvados pateikiamos ne vėliau kaip per 14 kalendorinių dienų nuo prašymo gavimo dienos. Jeigu dėl svarbių priežasčių Valstybės saugumo departamentas ir policija arba Valstybės sienos apsaugos tarnyba negali pateikti šiame straipsnyje nurodytų išvadų per nustatytą terminą, jie apie tai informuoja Migracijos departamentą. Bendras išvadų pateikimo terminas negali viršyti 28 kalendorinių dienų nuo prašymo gavimo dienos. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytų institucijų teikiamos išvados, kad užsienietis kelia grėsmę valstybės saugumui ir (ar) viešajai tvarkai ar visuomenei, turi būti motyvuotos.“

33 straipsnio „Prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi, naujai įforminti leidimą laikinai gyventi nagrinėjimo ir leidimo gyventi išdavimo, pakeitimo arba atsisakymo išduoti ar pakeisti šį leidimą terminai“:

1 dalis – „Užsieniečio prašymas išduoti ar pakeisti leidimą gyventi turi būti išnagrinėtas ir leidimas gyventi turi būti išduotas, pakeistas arba atsisakyta jį išduoti ar pakeisti:

1) dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo, išskyrus šios dalies 2 ir 3 punktuose nurodytus atvejus, – ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos“.

4 dalis – „Jeigu nepakanka prašymą išduoti ar pakeisti leidimą gyventi pagrindžiančių duomenų ir (ar) dokumentų, taip pat jeigu kyla abejonių dėl darbdavio pateiktos informacijos apie užsieniečio turimą kvalifikaciją ir jos atitiktį darbo vietai arba darbo patirtį, Migracijos departamentas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi gavimo dienos šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais ir ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo dėl leidimo nuolat gyventi pakeitimo gavimo dienos – šio straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais raštu apie tai informuoja šį prašymą pateikusį asmenį ir nustato pagrįstą terminą reikiamiems duomenims ir (ar) dokumentams pateikti. Prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo terminas sustabdomas nuo minėto rašto išsiuntimo dienos ir atnaujinamas nuo sprendimui dėl leidimo gyventi išdavimo ar pakeitimo priimti reikiamų duomenų ir (ar) dokumentų gavimo toje institucijoje dienos.“

5 dalis – „Jeigu nėra gauti prašymą pateikusio užsieniečio šeimos narių ar kitų asmenų paaiškinimai arba Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, užsienio valstybės institucijos atsakymas ir prašoma informacija (paaiškinimai), būtini sprendimui dėl leidimo gyventi ar naujai įforminti leidimą laikinai gyventi priimti, Migracijos departamentas sustabdo prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo terminą iki prašomos informacijos (paaiškinimų) gavimo dienos, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesiams. Apie prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo termino sustabdymą užsienietis informuojamas raštu ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo termino sustabdymo dienos.“

40 straipsnio „Leidimo laikinai gyventi išdavimo ir keitimo pagrindai“ 1 dalis – „Leidimas laikinai gyventi gali būti išduodamas ar keičiamas užsieniečiui, jeigu: [...] 10) jam šio Įstatymo nustatyta tvarka suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje“.

6. Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 388:

9 punktas – „Migracijos departamento veiklos tikslas yra užtikrinti ir organizuoti Europos Sąjungos laisvo asmenų judėjimo principo, vizų, imigracijos, prieglobsčio, taip pat kitus užsieniečių teisinės padėties klausimus reglamentuojančių teisės aktų nuostatų įgyvendinimą, Lietuvos Respublikos pilietybės klausimų sprendimą, asmens tapatybę ir Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančių dokumentų, tarnybinio paso išdavimą.“

10 punktas – „Migracijos departamentas, siekdamas jam nustatyto veiklos tikslo, atlieka šias funkcijas: [...] 10.29. nagrinėja asmenų prašymus, pranešimus ir skundus, priima sprendimus dėl juose keliamų klausimų; [...]“

Tyrimo išvados

7. Pareiškėjas nurodė, kad kreipėsi į MD su prašymu išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje. Pareiškėjas pateikė visus reikiamus dokumentus, užpildė klausimyną, teikė paaiškinimus, tačiau vis nesulaukia MD sprendimo.

8. Skundo tyrimo metu nustatyta:

- Migracijos departamentas Pareiškėjo prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje priėmė 2024 m. vasario 14 d.;

- Pareiškėjas prašė išduoti leidimą gyventi laikinosios apsaugos pagrindu, kaip asmuo, pasitraukęs iš Ukrainos dėl Rusijos karinės agresijos, todėl MD 2024 m. balandžio 8 d. per MIGRIS kreipėsi į jį su prašymu užpildyti klausimyną bei pateikti išsamius paaiškinimus ir pateiktus papildomus klausimus;

- Pareiškėjas 2024 m. balandžio 10 d. per MIGRIS pateikė užpildytą klausimyną, tačiau neatsakė į papildomus klausimus, todėl Migracijos departamentas dar keletą kartų kreipėsi į Pareiškėją dėl informacijos pateikimo;

- Pareiškėjas 2024 m. balandžio 30 d. atvyko į Migracijos departamentą, kur pateikė paaiškinimą dėl užduotų klausimų, taip pat informaciją patikslino ir 2024 m. gegužės 3 d. per MIGRIS;

- MD nurodė, kad paklausimus kompetentingoms institucijoms išsiuntė 2024 m. vasario 15 d., atsakymai buvo gauti tą patį mėnesį;

- gavęs visus Pareiškėjo paaiškinimus dėl papildomai jam užduotų klausimų, Migracijos departamentas 2024 m. lapkričio 13 d. priėmė sprendimą atsisakyti Pareiškėjui išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje;

- Pareiškėjas apie priimtą sprendimą informuotas per MIGRIS;

- Pareiškėjas 2024 m. lapkričio 19 d. atvyko į Migracijos departamento Kauno skyrių dėl teisinės padėties nustatymo, kur įvertinta, kad jis Lietuvos Respublikoje yra laikotarpį, viršijantį užsieniečiams nustatytą buvimo laiką, todėl buvo priimtas sprendimas įpareigoti Pareiškėją savanoriškai išvykti į užsienio valstybę per 30 dienų nuo sprendimo įteikimo dienos.

9. Įstatymo 4 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad Migracijos departamentas, gavęs užsieniečio prašymą išduoti jam leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje, privalo gauti šio straipsnio 4 dalyje nurodytų institucijų įvertinimą, ar nėra šio straipsnio 4 dalyje nurodytų grėsmių valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei. Leidimas gyventi užsieniečiui išduodamas tik gavus šių institucijų išvadas, kad užsienietis nekelia grėsmės valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei.

Įstatymo 33 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad, jeigu nepakanka prašymą išduoti ar pakeisti leidimą gyventi pagrindžiančių duomenų ir (ar) dokumentų, Migracijos departamentas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi gavimo dienos apie tai informuoja šį prašymą pateikusį asmenį ir nustato pagrįstą terminą reikiamiems duomenims ir (ar) dokumentams pateikti. Prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo terminas sustabdomas nuo minėto rašto išsiuntimo dienos ir atnaujinamas nuo sprendimui dėl leidimo gyventi išdavimo ar pakeitimo priimti reikiamų duomenų ir (ar) dokumentų gavimo toje institucijoje dienos.

Šio tyrimo metu nustatyta, kad Migracijos departamentas Pareiškėjo prašymą priėmė 2024 m. vasario 14 d., o dėl papildomos informacijos pateikimo kreipėsi tik 2024 m. balandžio 8 d., tai yra praleidęs Įstatyme numatytą vieno mėnesio terminą.

10. Įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad užsieniečio prašymas išduoti ar pakeisti leidimą gyventi turi būti išnagrinėtas ir leidimas gyventi turi būti išduotas, pakeistas arba atsisakyta jį išduoti ar pakeisti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos. Jeigu reikia papildomos informacijos ir duomenų, prašymo išduoti ar pakeisti leidimą gyventi nagrinėjimo terminas sustabdomas nuo rašto dėl duomenų pateikimo išsiuntimo dienos ir atnaujinamas nuo sprendimui dėl leidimo gyventi išdavimo ar pakeitimo priimti reikiamų duomenų ir (ar) dokumentų gavimo toje institucijoje dienos.

Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo prašymas buvo priimtas 2024 m. vasario 14 d., prašymo nagrinėjimo terminas buvo sustabdytas nuo 2024 m. balandžio 8 d. iki 2024 m. gegužės 3 d., kai buvo pateikti visi sprendimui priimti reikiami dokumentai, o Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo procedūra buvo baigta ir sprendimas priimtas tik 2024 m. lapkričio 13 d., tai yra praėjus 9 mėnesiams nuo prašymo priėmimo dienos ir tik po Seimo kontrolierės kreipimosi.

11. Pastebėtina, kad Migracijos departamentas yra įstaiga prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės politiką migracijos srityje, t. y. užtikrinti Europos Sąjungos laisvo asmenų judėjimo principo, vizų, imigracijos, prieglobsčio, taip pat kitų užsieniečių teisinės padėties nuostatų įgyvendinimą. Siekdamas jam nustatyto veiklos tikslo, Migracijos departamentas, be kitų jam teisės aktuose įtvirtintų funkcijų, nagrinėja asmenų prašymus, pranešimus ir skundus, priima sprendimus dėl juose keliamų klausimų.

Nagrinėdamas asmenų prašymus ir skundus, Migracijos departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, lygiateisiškumo, efektyvumo principų, be to, kaip ir kitos valstybės institucijos, turi veikti apdairiai ir rūpestingai.

Įvertinus Skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Pareiškėjo prašymas dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo nebuvo išnagrinėtas per 3 mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos, dėl papildomos informacijos pateikimo į Pareiškėją kreiptasi taip pat praleidus 1 mėnesio terminą, sprendimas buvo priimtas praėjus 9 mėnesiams nuo prašymo priėmimo dienos ir tik po Seimo kontrolierės kreipimosi, Pareiškėjas nebuvo informuojamas apie vilkinimo priimti sprendimą priežastis ir numatomą proceso pabaigos datą. Tokie Migracijos departamento pareigūnų veiksmai laikytini prieštaraujančiais įstatymo nuostatomis ir nesuderinami su gero administravimo principu.

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Migracijos departamentas, nagrinėdamas Pareiškėjo prašymą dėl leidimo laikinai gyventi Lietuvoje išdavimo, nesilaikė teisės aktuose numatytų sprendimo priėmimo terminų, o nesilaikydamas terminų, nesivadovavo gero administravimo principu, neveikė apdairiai bei rūpestingai ir neinformavo Pareiškėjo apie užsitęsusi prašymo nagrinėjimo procesą, todėl Skundas pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnų veiksmų vilkinant prašymo dėl leidimo laikinai gyventi Lietuvoje išdavimo nagrinėjimą pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktorei rekomenduoja imtis priemonių, kad Migracijos departamentas, gavęs užsieniečių prašymus, laikytųsi prašymų nagrinėjimo procedūros ir terminų, sprendimus priimtų per įmanomai trumpiausią terminą, o paaiškėjus aplinkybėms, kad sprendimas nebus priimtas laiku, apie tai nedelsiant informuotų pareiškėjus.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė